

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 fr 20 kr. — Egyenlő részre 5 frt. Községek, tanítók, iparosok és egyesületek mely 2 egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal: K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájaiban, hová a hirdetéseknek s előfizetési pénzek küldendők.

Agrár jelszók.

Azok között az „izmusok“ között, amelyekkel az utolsó időben a magyar társadalmat nyakonteremtették, a legújabb az „agrárizmus“. Minden „izmus“ követeli magának a „világmegváltó“ jelzőt s éppen ez az utolsó „izmus“ az, melyet a földtúró, véres verejtékkel dolgozó magyar gazdának a kuruzsló orvosok be szeretnének adni, mint egyedüli és biztosan gyógyító panaceát.

Meg kellene állapodunk ez új jövővény előtt s vizsgálnunk származását, eredetét. Annyi új jelszót zúgnak a fülünkbe azok a bizonyos tárogatók, hogy okkal és joggal vagyunk bizalmatlanok vele, szemben iss minden újítással szemben, mely olyan pretenziókkal lép föl, mint ez az új irányzat.

Hazája Németország, szülőapja porosz junkerség! A „junkerség“ ott Poroszországban ugyanaz, mint minálunk és Ausztriában a feudális nemesség, a hitbizományok és latifundiumok ura, mely sohasem érezte földje művelésének nehézségeit, csak azt érezte, hogy az erős verseny növekedésével jövedelme megcsappant, s hogy a százazrek helyett a gabona termelés és a földművelés mellékága immár csak tízezreket hoznak. Ezt érteni tudjuk legalább. A néhányak megrémülnek azon, hogy a milliók elég szerencsések ahhoz, hogy ez az elesőbb kenyér megvan, s néhányan hadat üzennek a millióknak s megcsinálják az agrárizmust

a kevesek szocializmusát a milliók ellen. Az agrárizmus, a kevesek szocializmusa, Németországban szerencsés diadalokat aratott. Bismark hecezeg, a junkerből lett diplomata megcsinálta nekik a védvámokat, s most megcsinálta egy másik kedvező csinájukat a gabonahatáridő-üzlet eltöltését. Tudjuk, hogy még több is fog nekik sikerülni, mert a német birodalomnak szüksége van a maga junkerekre, akik a nagybirodalmi eszme leghíresebb támaszai.

De vajjon hogy áll nálunk adolog?! Az agrár párt első kísérletei elég viszhangot keltettek az országban. Nem csodáljuk! Az utolsó esztendő gazdasági kalamitásai nagyon erősen sújtották a magyar gazdát s már-már veszedelemmé kezdett nőni a válság, mely a földbirtokot fenyegette. Az eddigi 6 frtos buzaár a legnagyobb elemi csapással azonos Magyarországon, mert a földbirtok terhei olyan súlyosak, hogy ily ár mellett alig-alig fizetődik ki a fáradságos munka, amely a termést létrehozza. A világtérmelessel kell versenyre kelniük, a védvámok ellen kell védekeznük, a földbirtokon fekvő adósságokat, vizsabayozási terheket, adót kell fizetniük, a mezei munkaerő egyre drágább lesz, a termelés intenzivitása ropant befektetéseket követel s mind e terhek mellett nem akar a magyar földbirtokosság lemondani az „ösi erényekről“, melyek a földet felfalják lassan-lassan a termés alól.

Az állapotok tehát szomoruk, vigasztalanok.

Ez az oka, hogy az agrárizmus híveket talált nálunk is elegendő számban.

De hol találta?! Ott, ahol keletkezett, a nagybirtok körében. A középbirtokos már bizalmatlanul áll vele szemben s még nem csatlakozott hozzá; a kis birtokos megépenséggel nem akar tudni róla semmit. A kisbirtok boldogul, ahogy tud. Nem jár kaszinóba a kis gazda, nem kártyázik, nem lovagol, nem vadászik, s így valahogy elvan a kevéssel is, a mit a kis földje hoz. El se költi, ha nem gyarapszik belőle, gyűjt, takarékoskodik, ahelyett, hogy adósságot csinálna így alakulnak lassankint az olyan közbirtokosságok, a melyek egy-egy nagybirtokot vesznek bérbe. Előbb bérbe veszik, aztán megveszik. S míg a nagybirtokos lába alatt elvész a talaj, a kis és középbirtok erősödik, vagy legalább szilárdan áll.

Az igaz, hogy sóhajtozva emlegetik a 10 frtos buzaárakat. Hol vannak a szép idők, a mikor a gazda a saját zsirjában fulladozott. Hol vannak?! Eltörölte a világverseny, Amerika, India, Oroszország óriás termőföldjei, amelyeken minimálisnak nevezhető költség mellett termelik a gabonafélék millió métermázsait. Amikor az új világrészek gabonaszállító bajókalanussai megjelentek az európai piacokon, a buza ára megcsökkent, s mikor a sikerek Amerikában újabb gazdátlan mezőségek megmunkálására terelték a milliónyi munkátlan embert, s a behozatal nemcsak hogy növekedett, hanem kiviteli jutalmakkal elő is segített, akkor a gabonában újabb és újabb árhanatlás állott be.

TÁRCZA.

Megtörtént.

(Dráma prózában.)

Irt: D' Amant Leó.

(Vége.)

Nagy pör volt az is és érdekes, a melyre a végtárgyalást is már kitűztette az elnök bíró. A kövdat Damó képviselte. Alaposan áttanulmányozta az iratokat, a melyekből kiviláglott, hogy özv. Karvi Péternét, 18 éves fia Karvi Leó éjnek idején orozva meggyilkolta. A fiu töredelmes vallomásban van. Bevallotta, hogy öntudatosan, előre megfontolt szándékkal közeledett édes anyja ágya felé, hogy éjnek idején orozva löjje le. „Egy fiatal 20—22 éves huszártiszt arezképét — ugymond szorongatta kezeiben, esőkaival halmozva el azt, valahányszor megleptem, s ha megkérdeztem ki lögyen ez a magamkorabeli ifju, nagy zavarodottan azt felelte, hogy egy ifjukori ideálja, vagy nem tudom miye... De onem nem hagyott az a tudat, hogy az édes anyám magának szeretőt tartson, hozzá még ilyen siheder gyermekarcu, ezifra esillogó ruhájú hadnagyocskát. Nem akartam tovább magamat sa-

nyargattatni, oltókeltem, hogy véget vetek utálatos életének. Magam ellen ugy is fölösleges lett volna fegyveremet irányitanom, önként jelentkeztem, s tudom súlyos beszámítás alá eső tettem érdembeli jutalmát.

A végtárgyaláson a két szuronyos ör által elővezetett Karvi Leó ugyane vallomását megerősíté, azt kérte még, hogy minél előbb vessenek véget ennek a hereze-hurezáknak, ő már megunt élni.

A kövdatló gyönyörű beszédben eeselte azt a borzasztó elfajultságot, elvetemültséget, mely ahhoz szükségeltetik, hogy egy gyermek az anyját ily gyalázatos módon ölje meg, s végül arra a conclusióra jutott, hogy az ilyen embert, a társadalom söpredékét, ki kell végképp irtani, nehogy másokat is megmételjezen; kérte a vádlott halálraítélését.

A védő ügyvéd felhozott minden rendelkezésre álló argumentumot s a vád és védbeszéd után a törvényszék visszavonult ítélőházra; hogy egy kis negyedóra letelte után ismét megjelenjen és ő felsége a király nevében kijelentse, hogy Karvi Leót szándékos emberölés vétké miatt, a törvényszék őt vétkesnek találta és tekintettel ama körülményekre, hogy enyhítő körülményt, melyet esetleg méltányolni lehetett volna, egyet-sem találtak, ellenben súlyosbító egész sereget, s így a legnagyobb büntetést, a kötél által való halált, tartották megítélendőnek. A

vádlott nagy egykedvűen hallgatta végig a hosszú indokolást és végül az elnök felszólítására, erős hangon az mondta: megnyugszom a kir. törvényszék böles ítéletében.

— A kir. ügyész ur? — kérdé az elnök.

— „Megnyugszom“ — volt a válasz.

— Tek. kir. törvényszék — hozalkodott elő Karvi Leó, nem tudom van-e jogom még néhány szó erejéig türelmüket igénybe vennem, de nem lesz érdektelen, a mit elmondandó lesznek.

— Beszéljen, de csak röviden — szolt az elnök.

— Most jögerősen el vagyok itélve, elmondhatom azt is, hogy azt a fényképet, mely őrült vakságomban édes jó anyám halálának közvetlen okozója, megtaláltam. Megtaláltam — bár nem ugy lett volna. Istenem, Istenem! mit tettem... A kép itt van, s ezzel kabátja belső zsebéből kivett egy elmosódott kopott katona fejét, melynek hátlapjára csak ez volt írva:

Szeress — Szeretlek
Leó.

Alul pedig czeruzával a pontos dátum.

— Hát mért nem mondta ezt előbb?

— Mert az esetleg enyhített volna az ítéleten s épen ezt nem akartam.

Az elnök felvette a fényképet, s meggyőződött a fiu állításának valóságáról, s így kézzel-kézzel, míg végre az ügyészhez jutott.

Akkor a nagy világgaazdászok rámutattak a gabonaárlesökkenés igazi okára. Az igazi ok a tultermelés. Ha kétszerannyia gabona, amit kínálnak, bizony az ára is arányosan leszáll.

De az agrártudósok ekkor előléptek s azt mondták, hogy nincs tultermelés. A gabonaár hanyatlásának oka mesterséges; oka a tőzsde, oka az aranyvaluta, oka a közvetítő kereskedelem bűnös manipulációja.

Nálunk speczialiter a malmokra zúdultak a panaszok. A nagymalmoknak az ugynevezett őrlési engedély, a románbuza vámmentes behozatala tisztán őrlési cseleklőkre, — kezőbe adja az eszközt a gabonaárnak lenyomására. A vád magában véve képtelenség volt, de a magyar kormány kezére akart járni a gazdáknak s jó szándékot mutatva visszavonta az őrlési engedélyt a malmoktól. Ez a mult év elején történt meg.

Az eredmény semmi! A malmok keserves veszteségeket szenvedtek s most már nemcsak a gazdák, hanem a malmok is panaszkodtak, de a gabona ára nem emelkedett.

A második nagy panasz gabonahatáridő üzlet ellen szől. A spekulációnak az a neme, hogy nem létező gabonát adnak és vesznek az emberek s állítólag ez is lenyomja a gabonaárakat. Németországban már el is tiltották ezt az üzletet. De az eredmény előreláthatólag szintén egyenlő lesz a semmivel.

A kétfős valuta követelése is egyik kedves agrár jelszó. Azt akarják, hogy az ezüstöt is állítsák vissza az érezipénz forgalomban megillető helyére egy nemzetközi értékelési alapon. Csak hogy ehhez az nemzetközi egyezmény szükséges, mely soha sem fog megszületni, mert Anglia nagyon jól érzimagátamaga aranyvalutája mellett s esze ágában sincs a nemzeti piacnak áldozatokat hozni, melyekért kárpótlást nem talál.

És mikor az agráriusok leghevesebben hangoztatják üres jelszavaikat, mikor

— „Szent Isten” — kapott a fejéhez Damó Leó hisz ez az én képem, Rózsikának adtam ezelőtt 18 évvel. „Gyermekem, fiam . . .” suttogta, s leszállt emelvényéről, hogy a esudálkozó vádlott fele közeledjen. Az elnök-bíró nem tudta mire magyarázai, a kövvádló hirtelen ollágyulását, oda szől:

— De ügyész ur . . .

— Ugy? . . . — és fölegyenesedett, és az egyik szuronyos őrt maga mellő intve, kiadta nek az új foglyszámot, melyet az elítélt számára regisztrált, és szigorú kemény hangon rendelkezett: — 1763, adják át a fogházfelügyelőnek, hogy még a mai nap folyamán vitessék a siralomházba; értette? Mehetnek.

— Könyörögném a képet . . . szől a falfehér elítélt, ki már minden inában reszketett, el akarom vinni magammal még utolsó utamra is, ha én fűgők, sorsom és anyám sorsának értelmi szerzője osztokodjék legalább sorsomban, ha már nem tudtam kilétét kipuhatolni. — Itt van, vigye, förmedt rá az ügyész, mialatt a kemény, közzívű embernek egy könnyesepp jelent meg szemében — ki tudja hány év óta először.

— A szegény fiut elvitték — azóta se látta, felakasztották, a kegyelmikérőny, melyről senki sem tudta, hogy ki írta, két nappal az ítélet végrehajtása után érkezett le, az akasztófát 10 évi fogházra változtatták át, — de hát már későn volt!

érveik sulya alatt a kormánynak már-már engedni kezdenek, akkor beáll a természeti tünemény, hogy Amerika, India és Oroszország végtelen buzamezőin nem sikerül a termés s ime a buza ára emelkedik, a hat forintból 7 frt lesz, a 7 forintból 8 forint s ma már 9 frt 50 krért szívesen veszik a magyar gabonát, mert kell, mert pénzt enni nem lehet s a tengerentúlról elmaradt roppant buzamenyisséggel pótolni kell valahonnan, hogy legyen enni való kenyere Európának.

Tehát nem a tőzsde az oka az alacsony buzaárnak t. agrár urak, az aranyvaluta sem, a malmok sem, a közvetítő kereskedők sem. A józan nemzetgazdák segítségére jön a természet s megmutatja a gazdáknak, hogy hol a hiba, hol kell keresnünk az orvoslást.

Mert, hogy a mostani javult helyzet nem lesz örökös, az bizonyos!

Az agrárizmus jelszava helyett szükséges lesz a gazdákat arra megtanítani, hogy belterjes gazdálkodás mellett boldogulhatnak csak, ha felhasználják a természetadta összes előnyöket s a gazdaság összes mellék ágait kultiválják egyszerre.

E mellett persze az állami mezőgazdasági politikának sokkal erőleyesebben kell felfognia a magyar gazda érdekeinek védelmét s meg kell tennie mindent, hogy az aránytalan terhek elviselését megkönnyítse.

Bizalommal tekintünk e tekintetben mezőgazdasági kormányunk mostani vezetője felé, aki széles meggyőjét jelölte meg a gazda javára szőló ujtásoknak a nemrég elhangzott országgyűlésnyitó trónbeszédben.

S mikor a magyar gazdáknak megvan a jóakarata, hogy egyrészt maga mindent elővet saját helyzetének javítása érdekében, másrészt bizalma van a vezetők férfiakban, hogy azok mindent el fognak követni a válság megakadályozására, akkor nem félünk semmiféle junkerjelszótól, mely ugysem passzol a magyar ember nyílt egyenes természetéhez.

Mi élni akarunk s szívesen látjuk, hogy mások is megélnek! — ez a magyar gazda jelszava. A junkereké pedig az, hogy pusztítsátok ki a kereskedőket, hogy mi megélhessünk.

A néhányak szocializmusa nálunk nem fog gyökeret verhetni.

Hol marad a szövetkezeti törvény?

Egy statisztikát láttunk a mult héten: a folyó év első felében alakult szövetkezetek egybeállítását. Azt mutatták ennek a statisztikának számai, hogy a szövetkezetek szaporodása nálunk igen jelentékeny mértékben halad előre s a most lezárt föléstendő alatt is nem kevesebb mint 135 ilyen új intézmény létesült, még pedig: 91 a hitelügyek ellátására, 32 a fogyasztás olcsóbbá tételére, 3 ipari érdekek szolgálatára és 9 különféle gazdasági feladatok teljesítésére. Tehát valamennyi fajtája a szövetkezeteknek, habár aránytalanul, bizonyos részzel szerepel az új alapítások között.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk ezeknek a számadatoknak, mert tanúságot lelünk bennük arra nézve, hogy szövetkezeteink szaporodása elé nem tudott gátat emelni a gazdasági viszonyok általánosan kedvezőtlen alakulása. Sőt számbavéve azt a körülményt, hogy míg egyrészt a szövetkezetek alakítására irányuló propaganda az utóbbi időben némileg lecsöndesedett, ellenben másrészt a szövetkezetek alakulásában bizonyos fellendülés mutatkozik, azt mernők mondani, hogy a kedvezőtlen gazdasági

viszonyok elősegítik a szövetkezetek szaporodását. Ha pedig igazán így volna a dolog — pedig a tények ezt látszanak igazolni — akkor az események legteljesebb mértékben fedezik azt a felfogást, mely szövetkezetekben látja a gazdasági egyedek bajainak orvosát. Mert a körülmények összejátszásából azt lehet kiolvasni, miszerint a gazdák, iparosok és kereskedők, szőlal az érdekelte egyes emberek, látván, hogy egyedülállva s önerőjükkel képtelenek megküzdeni az általános bajokkal, önkénytelenül is az erők egyesítéséhez folyamodnak s ilyenként igyekeznek oly bástyát állítani a viszonyok nyomása elé, mely a maga nagyobb terjedelmével s hatalmasabb erőfoglalatával ellentállani képes. Szőlal: a szövetkezetek fontemlített szaporodása fényes igazolása az erőösszesítés társulási teóriájának.

A mily nagy örömmel konstatáljuk ezeket a tényeket, épügy találjuk és az ügy közérdekei szempontjából módfelett sajnáljuk, hogy még mindig nem jött létre a magyar szövetkezeti törvény. Ebben a tekintetben még mindig az 1873-iki kereskedelmi törvényre vagyunk utalva, mely igen röviden, 34. §-ben (223—257. §§.) végez az egész szövetkezeti ügygyel. Mondanunk sem kell, hogy ezek e tekintetben rosszak. A kik csak teoretice foglalkoznak is a kérdéssel, rögtön észreveszik a szövetkezeti §-oknak szűk látókörét, korlátoltságát s minden tekintetben való használhatatlanságát; a kiknek pedig gyakorlati relációik vannak a szövetkezeti ügygyel, azok mérhetetlenül bajlódnak és akadályoztatnak a jelenlegi jogállapot miatt.

A magyar kormány előtt nem ismeretlen ez a helyzet; az érdekelte miniszterek — ők maguk ismételtelen kinyilatkoztatták már — meg vannak győződve arról, hogy a jelenlegi állapot rossz és veszedelmes is. A nyolczvanas évek vége óta minden földmívelési, kereskedelmi és pénzügyi miniszternek programjában ott szerepelt a szövetkezeti törvény s igazán esodálatos, mondhatnók: érthetetlen, hogy a dologból még a mai napig is semmi sem lett. Wekerle elkészítette bár az új szövetkezeti törvényt, a közvélemény és az érdekeltség legkülönbözőbb fórumai behatóan és okosan foglalkoztak is vele és mégis változatlan állapot az, a melylyel ma bibeledünk.

Igen könnyű elképzelni, hogy milyen következményekkel és veszedelmekkel járhat ez az állapot. Tessék elgondolni: megindult annak a folyónak az áradata, mely földjeinket termékenynyé teszi. De nincsen medre ennek a folyónak, csak egy régi, szűk, elhanyagolt s össze-visszadöntött esatorna. Mi lesz a következmény? A folyó, melyeket csak évtizedek munkájával bírtunk a magunk földje felé terelni, s a melytől terméketlen talajunk felvirágoztatását várjuk, a rossz esatornában elakad, kiárad, termékenyítő ereje elkallódik s a felvirágoztatás helyett moعاتat teremt veszedelmére önönmagának s az egész vidéknek egyaránt. Mindez csakis azért, mert nincsen medre a folyónak.

Szakasztott ilyen a mi állapotunk a szövetkezeti ügygyel. A mióta gazdaságunkban bajok mutatkoznak, azóta folyton sürgetjük a szövetkezeti ügy kifejlesztését; egyeseknek s testületeknek egyaránt nemes törekvése a kis-emberek erőösszesítésének elősegítése s általában gazdaságpolitikai programunkban mindenkor kiemelkedő pont gyanánt kezeljük a szövetkezeti kérdést. A hosszú munkának eredménye mutatkozik: szövetkezeteink gyorsan és szépen szaporodnak, sőt — mint a fenti példa mutatja — a gazdasági viszonyok rosszabbodása határozottan serkenti a kis embereket a közös együttműködésre. Tehát megindult a szövetkezetek létesítésének áradata. De nincs ám meder, a melylyben ez az áradat haladjon: hiájával vagyunk a szövetkezeti törvénynek. A régi törvényes rendelkezések csak a rossz esatorna szerepét játszhatják.

Az a veszedelem áll előttünk, hogy a szövetkezeti mozgalom nálunk mindjárt kifejlődésének első stádiumában fennakad, eltér a kellő irányból: elposványosodik. Ez pedig immenens veszedelem. A nyolczvanas évek végén lefolyt szövetkezeti monstre pörök izelítőt adtak nekünk arra nézve, hogy egy ilyen posvány, még ha kicsi is, milyen sok embert ránt bele a maga hinárlába: az anyagi pusztulásba. Hát ha még nagy, általános elposványodás találna bekövetkezni? A szövetkezeti eszme s a fennálló szövetkezetek sorsa teljességgel befelelna a nagy moعاتba.

Sürgősen kell cselekedni ebben a dologban. A magyar kormánynak nagy kötelessége, hogy mielőbb megteremtse azt a medret, amelyben a szövetségi ügynek haladnia kell. Ez a meder a szövetségi törvény, melyre tovább várakoznunk már nem lehet s nem szabad.

Sz.

Háromszékmegyei tanítók Wlassics Gyula miniszternél.

Julius 20.

Megyei tanítótestületi életünkben a tanítóság soha se teljesített kedvezőbb kötelességet, mint akkor, midőn folyó év április hó 13-án Kézd-Vásárhelyen tartott rendkívül közgyűlésén Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert, Zsilinszky Mihály államtitkárt, Halász Ferencz kir. tanácsos, központi szolgálatértelre beosztott kir. tanfelügyelőt és Csánky Viktor háromszékmegyei volt tanfelügyelőt a háromszékmegyei népiskolák államosítása s a tanítóság anyagi jólétének emelése érdekében kifejtett hazafias ügybuzgóságokért tiszteletbeli tagjaitul megválasztotta.

Vajna Károly tanítótestületi titkár által foglalmazott és díszesen megírt dísztagsági okleveleket tanítótestületünk nyolcz tagja, névszerint: M. Székely János tanítótestületi elnök, Sipos Samu alelnök, Vajna Károly titkár, László Lukács, Pál Károly, Kiss Jenő, Zágoni Sándor, Biró Béla járásköri elnökök, mint a tanító-testület megbízottjai adták át.

A küldöttség július 14-én érkezett Budapestre, hol Benke Gyula kézdivárhelyi orsz. képviselő közbenjárásával a kihallgatások és tisztelgések még aznap eszközöltettek.

Budapestben a küldöttséget M. Székely János testületi elnök vezette, s adta át a díszokleveleket, ki a minisztert, mint hazai és a székely népoktatás lelkes barátját, tanügyi érdekeink hazafias istápolóját a nemzeti kultúra apostolát a meghatósságig lelkesült szavakban üdvözölte.

A miniszterre láthatólag igen jó hatást tett a tanítótestület figyelme, a székely illetőleg a magyarfajnak a kultúra terén való megismosodását előadhatatlan követelménynek tartja, e téren utal a tanítóságra, melyre a jövőben is fontos szerep vár, a székelyföld népnevelési érdekeinek támogatását, elősegítését jövőben is kedves kötelességének tartja.

Közzoktatási miniszterünk ismételt meglepő szavakban köszöntö meg tanítótestületünk figyelmét, szívélyesen vett búcsút a küldöttségtől.

Hasonló szívességgel és jóindulatok biztosításával fogadták a küldöttséget Zsilinszky Mihály államtitkár és Halász Ferencz tanácsos, mindketten a székelyföldön felállított és felállítandó állami és másfajta népiskolák fejlesztését, anyagi támogatását, a mennyire hatáskörükbe esik, kedves kötelességüknek ismervén el.

15-én reggel a küldöttség Szolnokra utazott, hogy Csánky Viktor tanfelügyelőnek is személyesen kézbesítse a díszoklevelet. Itt a küldöttséget Sipos Samu alelnök vezette, ugyanő is üdvözölte, lelkes szavakban hivatkozott Csánkyra az államosítás s a tanítóság anyagi érdekeinek javítása körül kifejtett ténykedésére, — a melyért Háromszékmegye tanítóságát rövid ott működése után örök hálára kötelezte.

Csánky Viktor hálás szívvel fogadta Háromszékmegye tanítósága szíves kitérítését. Meleg hangon köszöntö meg az ez által is iránta tanúsított ragaszkodást, kijelentvén, hogy e díszokmány mindig kedves emlékeket fog lelkében felidőzni Háromszékmegyében töltött rövid működéséből, melynek tanítóságát csak nagyra becsülni tanulta. — Szívélyes üdvözlét küldve tanítótestületünk minden tagjának — Szolnok város nevezetességeit megmutogatva — a küldöttséget szívesen megvendégelte.

Háromszékmegye tanítósága, mint a múltban, jelenben is hivatása magaslatán állván, — félreismerhetetlenül ismerte kötelességét. Ugy tanügyi, mint társadalmi téren — látta, tudta mindig, kik a tanügynek barátai — s legkedvesebb kötelességét teljesítette most, midőn a népoktatás előharcosait dísztagjaitul beválasztotta.

E. M. K. E.

A torda-aranyosvármegyei választmány véleménye az „E. M. K. E.” szervezeti osztályainak módosításához.

Nagy hullámokat vert fel, élénk érdeklődést keltett az „E. M. K. E.” alapszabályainak, ügyrendjének módosítása tárgyában a napi sajtóban közzétett, mindenki vidéki választmányhoz véleményezést végezt megküldött tervezet; melynek a vidéki választmányok véleményeivel együtt való érdemleges megvitatása június 30-iki legutóbbi központi választmány feladatai közé tartozott volna, ha a sors keze, az „E. M. K. E.” derék elnökének elhalálozását és a méltán megillető kegyelet adójával, e megvitatást az őszire el nem napolta volna.

Őszig még sok idő van; de csak úgy értéke-

síthetjük a szomorú áron nyert halasztást, ha felhasználjuk a nyári szünetet, hogy mindenik vidéki választmány, sine ira et studio, tárgyailagosan, és eltekintve személyektől, politikától, (mely hogy az egyelőre ne félközhessék, arra mindnyájunknak legfőbb gondja legyen, hogy legalább az EMKE-nél béküljön ki a magyar legnagyobb ellenségével — önmagával) mondja el a maga véleményét, a maga óhaját, javaslatát; és közöljék választmányok véleményeiket a napi sajtó útján, hogy egyik a másikat is megbiálhassa és a központhoz már megrostálva, megfontolva kerüljenek a vélemények, melyekből hadd győzzön csak a jó; mely nemzeti irányu EMKE-nek jövőjének hasznára váland. Több szem többet lát, a megpendített eszmék, új eszméket keltenek fel.

Az alábbiakban közöljük az „EMKE” torda-aranyosvármegyei választmányának véleményét az „EMKE” szervezeti szabályainak módosításához, a legutóbb tartott választmányi ülés jegyzőkönyvi kivonataképen; úgy a mint az az elnökség által a kolozsvári központi igazgatóságához hivatalosan beküldött:

„Kovács Dániel titkár felolvasta az „EMKE” alapszabályainak, szervezeti szabályainak revíziójára vonatkozó tervezetet.

A tervezet élénk vitára adott alkalmat, de miután arról a központhoz, rövid, záros határidő alatt kellett a választmányának véleményét benyújtania; ennél fogva esupán a legfontosabb kérdésekre hoztak a következő határozatok:

a) Az alapító tagok jogai ne csorbitassanak. Az alapítók azon joga, hogy a központi választmánynak életfogytig virilis tagjai, olyan megnyert joguk, a mely miatt sokan nagy áldozattal rendes tagokból alapító tagokká lettek, a melyet a ma élő alapítókól elvenni sem lehet; ellenben azon hunyad-vármegyei választmány által tett javaslatot, hogy az alapítók jogai kiterjesztessenek az egyenes örökösökre, választmányunk nemcsak el nem fogadja, de nem is helyesli, mert a tagsági jogok az alapszabály 8. §. szerint az elhalálozással megszűnnek és az „EMKE” iránt alapítványi tövessel érdeklődő elődök utódaiban új alapítókát joggal remél és vár az „EMKE” egyesület.

b) A tagsági díj fel ne emeltesék; de le se szállíttassék: maradjon a régi.

c) Csak azon néptanítók tekintessenek az „EMKE” rendes tagjait (tagsági díj fizetésnél) a kik minden évben január 15-ig írásbelileg bejelentik ebbeli óhaját, és így az „EMKE” iránt érdeklődést mutatnak.

d) A választmány tagjainak száma 45 legyen, kiknek két harmada a vidéki (tehát nem kolozsvári) tagok közül választandó.

e) A tervezet ama pontja ellen, mely az egyet feloszlása esetén a törzsvagyon kamatainak felosztását az erdélyrészi három magyar püspökre bizza (ellentétben a hunyadvármegyei választmány véleményével) kifogás nem emeltek.

f) A titkár és segédtitkár állandó lakásának kérdése élénk vitára szolgáltatott alkalmat és szóbeliséggel kimondatott, hogy vidéki választmányunk véleménye szerint úgy a titkár, mint a segédtitkár állandó tartózkodási helye mindenkor csak az egyesület székhelye, Kolozsvár lehet.

g) Ellentétben a tervezettel, kíváncsúnak tartja a vidéki választmányunk, hogy az EMKE programjában a közzgazdasági ágazat továbbra is fentartassék.

h) A jegyzőkönyveknek a gyűlések után küldötték által azonnal való hitelesítését iránti javaslatot nemcsak nem ellenozkák; de sőt helyesljük. Vidéki választmányunknál, az egyet megalkakulása óta ez volt állandó gyakorlatunk.

i) Gyűlés után a torda-aranyosvármegyei választmány alelnöke: Sándor Kálmán azon indítványt terjeszt még a központi választmány elé, hogy választmányunk által tett és a központ által elfogadott azon két indítványunk, hogy a vidéki választmányok kötelezőleg minden év január 15-ig állítsák ki és nyomassák ki tagjaik név sorát, a kötelezettség tartama és a hátralékok kikütiítésével; továbbá, hogy az „EMKE” egyesület tagdíjait postai chequok útján igekezzenek minden egyes tagtól előre beszédni, vétessék fel az alapszabályokba és ügyrendbe és toldassék meg azon, a központot és vidéki választmányokat is kötelező függelékkel, hogy egy évnél régebb hátralék két ízbeni felszólítás eredménytelensége esetén perrel is felhajtandó, a kir. járásbíróagoknál kérendő fizetési meghagyások útján; és ne türessék meg a jelenlegi anomália, hogy két-három egyelason át is olyan tagok szerepeljenek rendes tagokként, a kik legfeljebb az első évi részletet fizették meg, és azóta soha egyet sem; a kiket bár az egyet tagjainak tekint, ők magukat tagoknak nem tekintik. Inkább kevesebb.

tagja legyen az egyletnek, de az mindenik valóságos és nemcsak névleges tagja legyen az egyletnek.

Az „EMKE” torda-aranyosvármegyei választmányától.

Sándor Kálmán,
első alelnök.

Kovács Dániel,
titkár.

Ujdonságok.

— **Milyen időnk lesz?** A budapesti meteorologiai intézet távirati tudósítása szerint a közelebbi napokban szeles, tiszta, meleg idő várható.

— **Ritka vendégek.** A bereczki határrendezésre kiküldött romániai kormánybiztosok folyó hó 18-án vasárnap Gábor Péter vármegyei alispán és Gyárfás Győző főmérnök társaságában meglátogatták „Erzsébet árvaleányházunkat”. A növendékek étkezését, ruházatát, kézimunkáját, női iparát, gazdaságát, végül szép elismerést jegyezve be a látogatók könyvébe Petre N. Stanescu putnai főispán 10 frtot adott az árvák megjutalmazására. Az árvák hálája kísérje mindnyájukat.

— **Elnapolt mulatság.** A tüzőltö-egylet zenekara által f. év július 18-ra tervezett nyári mulatság július 25-re elnapoltatott. Ekkor már csak kedvez az idő és lesz alkalma a t. közönségnek egy kedélyes jó mulatságban részesülni.

— **Színészeink bucsuja.** Egy kiváló jeles színtársulatot birtunk Szalkay Lajos igazgatója alatt. Nagyon sajnáljuk, hogy közönségünk e jó társulatot méltó pártfogásban nem részesíthette. A kellemetlen időjárásból kivül szolgáljon mentsegeül az a körülmény, hogy iparral, gazdasággal foglalkozván, ez az időszak minden perce a megélhetési teendőket méri reá. A honorör osztály egy része már fürdőre ment és így a legjobb akarat mellett sem támogathatja. Városunka vidékkel együttfejtethet ki teljes erőre téren, de azidén a vidéki intelligenciásem tehetett ki magáért. Az egyes szereplőkről, az előadott darabokról részletesen nem szólnunk, hanem csak általában jegyezzük meg, hogy várakozásunkat teljesen kielégítették. A közelebből itt járt színtársulatok által ojtott csorbákat sikerült finom, előzékeny maguktartásával, ígértük bevéltásával helyrehozni, mi által biztosították maguk részére becsülésünket és elismerésünket.

— **Gábor István temetése.** Az örökemlékü Gábor Áron család egyik férfi tagját helyeztük nagy részvét mellett örök nyugalomra f. hó 19-én Bereczkben. — Egy szorgalmas, kitűnő tisztviselőt veszítünk el benne, ki előzékenységével, finom modorával mindig bebizonyította, hogy nem a nép van ő érte, hanem ő a népért. Házi körében, társaságban egyaránt kedvelt férfi nem csak képzett szaktisztviselő, hanem művész is volt. A faragászat terén valódi műremekeket produkált, egyszerű szerszámmal állítván azt elő. Emléke nem csak a mélyen megsomorodott családban, hanem közöttünk is élt fog. — Béke poraira.

— **Felhívás.** A „Petőfi” szobornak Segesvárott f. évi július hó 31-én végbemenendő leleplezési ünnepélyére a rendező bizottság a törvényhatóságot is meghíván, tisztelettel felkérem mindazokat, — a kik ezen nemzeti ünnepélyen részt venni óhajtanak, hogy ez iránti szándékukat — velem f. hó 27-éig bejárólóg tudatni sziveskedjenek. Seps-Szentgyörgyön, 1897. évi július hó 20-án. Gábor Péter alispán.

— **Orgona művészet.** Városunk azon szerencsés helyzetben volt és van ma is, hogy mindig dícselkedhetett egy jeles orgona művészszel. Erdélyben általánosan ismert néhai Kolonics István helyét Klink Gyula fiatal orgona művész foglalta el. A napokban volt szerencsém látni Klink ur itteni első művét — egy kitűnő szerkezetű új orgonát, melyet a zalatnai rom. kath. egyház részére készített. Nemesak a munka külalakja, hanem a belsejébe is meglepett. Benne a hangváltozatok kelleme — azok kormányozhatósága a legújabb találmányok műremeke. Nagy kár, hogy Klink ur e vidék egyházi hatóságainak és zenekedvelőinek szép művét be nem mutatta. Így csak kevesen lehetünk tanui bemutatott szakképzettségének, valódi művészetének.

— **Táncmulatság.** Kovásznai Casinó f. évi július hó 24-ik napján Kovásznán az Uj-Világ című vendéglő nyári szinkörében zártkörű táncvizsgalmat rendez, melynek tiszta jövedelme felerésze a Casino könyvtára, felerésze színpíti célra fog fordíttatni. Beléptidj: Személyjegy 1 forint, Családjegy három személy 1 forint 50 kr. Kezdeté este 8 órakor.

— **Tisztelt szülők és gyámok figyelmébe.** Háromszékmegye főispánja Nagyméltóságu Potsa József v. b. t. tanácsos főispán ur ez idei 111 sz. átiratával a székely fiuknak az ország nagyobb városaiban leendő ipari kiképzetésére alakult bizottságból e város részére mint megbízottat volt szíves kinevezni, kinél a felvétetni szándékozók első sorban kell jelentkezzenek. Felhívom tehát a t. szülőket, és gyámokat, hogy azok, kik fiuknak nagyobb ipartepeken állami kiképzetést óhajtanak adni, legelőbb július 30-ig nálam jelentkezzenek. Felvétetnek azon székely ifjak, kik 13-ik életévüket betöltötték és 16. életévüket meg nem haladták, legalább négy elemi osztályt végeztek, himlő ellen be vannak oltva és ép, egészséges testalkattal bírnak. K.-Vásárhely, 1897. július hó. Ifj. Czibalmos Ferencz.

